

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҚАРЖЫ НАРЫҒЫН РЕТТЕУ ЖӘНЕ
ДАМУ АГЕНТТІГІ»

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК
МЕКЕМЕСІ

РЕСПУБЛИКАНСКОЕ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ

«АГЕНТСТВО РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН ПО РЕГУЛИРОВАНИЮ
И РАЗВИТИЮ ФИНАНСОВОГО РЫНКА»

А15С9Т5, Алматы қ., Көктем-3, 21-үй
тел.: +7 727 2619200, факс: +7 727 2440282
E-mail: info@finreg.kz

А15С9Т5, г. Алматы, Көктем-3, дом 21
тел.: +7 727 2619200, факс: +7 727 2440282
E-mail: info@finreg.kz

2020ж.29.10. № 06-2-03/1447

**Қазақстан Республикасы
Парламенті Мәжілісінің
депутаты,
«Nur Otan» партиясы
фракциясының мүшесі
А.М. Жамаловқа**

*Сіздің 2020 жылғы 30 қыркүйектегі
№ДЗ-148 сауалыңызға*

Құрметті Аманжан Мәкәрімұлы!

Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және даму агенттігі (бұдан әрі – Агенттік) Сіздің халықты кредиттеу және азаматтарды банктік қызметтерге қолжетімділікпен қамтамасыз ету қажеттілігі мәселелері бойынша ұсыныстарыңызды қарап, төмендегіні хабарлайды.

1) **Банктерді және микроқаржылық қызмет субъектілерін реттеудің бірдей қағидаларын белгілеу** туралы ұсыныс бойынша кредиттеу нарығында бірыңғай реттеушілік аяны және тұтынушылардың құқықтарын қорғаудың бірыңғай жүйесін қалыптастыру үшін 2020 жылғы 1 қаңтардан бастап Агенттіктің реттеу аясына халыққа қарыз беретін барлық заңды тұлғалар – онлайн-кредиттеу компаниялары, ломбардтар және кредиттік

серіктестіктер енгізілгенін атап өтеміз. Жұмыс істеп тұрған субъектілерді есептік тіркеудің шекті мерзімі 2020 жылғы 1 қыркүйекте аяқталды.

1 079 ұйым (барлық банктік емес ұйымдардың 33%-ы), оның ішінде **650** ломбард, **202** кредиттік серіктестік және **227** микроқаржы ұйымы Агенттікте есептік тіркеуден өтті.

Есептік тіркеуден өткен сәттен бастап барлық көрсетілген субъектілер пруденциялық нормативтерді, микрокредит беру туралы шарттарға қойылатын талаптарды, сыйақының шекті мөлшерлемелерінің шектеулерін сақтауға, қарыз алушылардың борыш жүктемесінің коэффициенттерін есептеуге және сақтауға, сондай-ақ тұтынушылардың құқықтарын қорғау жөніндегі өзге де талаптарды сақтауға міндетті.

Тіркеуден өтпеген **2 187** субъектіден **1 196** субъект әрекет етпейді, **744-і** қызметін жалғастыруға ниеті жоқ екендігін, **247-сі** жарғылық капиталдың ең төмен мөлшері жоқ екендігін хабарлады.

Азаматтарға қарыз беру қызметін Агенттікте есептік тіркеусіз жалғастырған жағдайда, бұл субъектілер мәжбүрлеп таратылатын болады.

Ағымдағы жылғы наурызда Қазақстан Республикасы Президентінің тапсырмасы бойынша микрокредиттеу субъектілеріне қатысты қатаң біліктілік талаптары белгіленді, олардың шеңберінде ломбардтардың, кредиттік серіктестіктердің басшы қызметкерлері мен қатысушыларына қойылатын талаптар күшейтілді, оларды есептік тіркеуге алу жеделдетілді, жарғылық капиталдың ең төмен мөлшеріне, ломбардтардың қызметін ұйымдастыруға, олардың үй-жайларының қауіпсіздігі мен техникалық нығайтылуына қойылатын талаптар арттырылды.

Сонымен қатар, Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес 2021 жылғы 1 қаңтардан бастап микроқаржылық қызметті лицензиялау енгізілетін болады. Заңнамалық актілерге тиісті түзетулерге Қазақстан Республикасының Президенті ағымдағы жылғы 3 шілдеде қол қойды. Лицензиялауды енгізу микроқаржылық қызмет субъектілерін қаржы ұйымдарына жатқызуға және тұтынушылардың құқықтарын қорғау қағидаттарына сәйкес келетін

қаржылық көрсетілетін қызметтер мен қаржы нарығының бірыңғай заңнамалық анықтамасын құруға мүмкіндік береді.

Осылайша, банктерге және микроқаржылық қызметті жүзеге асыратын ұйымдарға қатысты қарыздар беруге қатысты реттеу мен қадағалауға қойылатын бірыңғай талаптар белгіленеді.

2) Жеке тұлғалардың төлем қабілетін қалпына келтіру бағдарламасын қабылдауға қатысты Агенттіктің қаржы нарығына қатысушылармен және «Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы» ЗТБ-мен бірлесіп кредит тарихы жағымсыз қарыз алушыларды оңалту тәсілдерін әзірлегенін хабарлаймыз.

Оңалту алгоритмі бұрын проблемалық қарыздарын өтеген **1,4 млн** азаматқа «оңалтылды» мәртебесін беруді көздейді. 90 күннен астам мерзімі өткен қарыздары бар қарыз алушыларға қатысты оңалтудан өту кезеңдері (оңалтуға өтініш беру, берешекті қайта құрылымдау немесе қарызды қайта қаржыландыру рәсімдерін әзірлеу, қарыз алушы мен кредитор арасында келісім жасау, қарыз бойынша төлемдерді жаңарту) белгіленді, олардан өту нәтижелері бойынша қарыз алушыға «оңалтылды» мәртебесі беріледі. Оңалту рәсімін шамамен **600 мың** борышкер пайдалана алады.

Банктік қарыздарды және микрокредиттерді алған азаматтардың құқықтарын қорғау мақсатында Агенттік мынадай іс-шараларды іске асырды.

1) Мерзімі өткен кредиттер бойынша берешектің өсуін шектеу үшін а.ж. 1 қаңтардан бастап банктерге және микроқаржы ұйымдарына жеке тұлғалардың барлық кепілсіз тұтынушылық қарыздары және микрокредиттері бойынша төлеу мерзімі күнтізбелік 90 күн өткен соң тұрақсыздық айыбын және комиссиялар есептеуге заңнамалық түрде тыйым салынды.

2) Қарыздар бойынша борыш жүктемесін шектеу үшін Агенттік кірісі ең төмен күнкөріс деңгейінен төмен азаматтарға, оның ішінде атаулы әлеуметтік көмек алушыларға қарыздар, сондай-ақ ай сайынғы төлемдері қарыз алушының орташа айлық кірісінің **50%**-ынан асатын қарыздар беруге тыйым салуды енгізді.

3) Пруденциялық талаптар шеңберінде банктерді кредиттік тәуекелдері жоғары тұтынушылық кепілсіз кредиттерді беруде шектеу үшін тұтынушылық кредиттер бойынша банктердің меншікті

капиталының жеткіліктілігіне нормативтер капиталды резервтеу нормативтерін 150%-дан 300%-ға дейін екі есе ұлғайту түрінде арттырылды.

Қарыздар өтеу кезінде қиындыққа тап болған қарыз алушыларға қолдау көрсету және проблемалық берешекті реттеу тетіктерін жетілдіру мақсатында, Агенттік заңнамалық актілерге түзетулердің қосымша блогын әзірледі. Банктердің қарызды қайта құрылымдауға қарыз алушылардың өтініштерін қараудың міндетті рәсімін енгізу, борышкерлерді қайта құрылымдау және оңалту талаптарының тізбесін кеңейту, кепілді өткізген жағдайда ипотекалық тұрғын үй қарызы бойынша өтелмеген берешекті кешіру көзделеді.

Бұдан басқа, капиталдандырылған мерзімі өткен сыйақы сомасына сыйақылар есептеуге, оның ішінде жаңа қарыз берген кезде есептеуге тыйым салуды енгізу көзделеді.

Түзетулер блогы Қазақстан Республикасы Президентінің Әкімшілігінде қаралуда, оны Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттары бастама жасаған «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Қазақстан Республикасында микроқаржылық және коллекторлық қызметті реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасына енгізу жоспарланып отыр.

Төраға

М. Әбілқасымова

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҚАРЖЫ НАРЫҒЫН РЕТТЕУ ЖӘНЕ
ДАМУ АГЕНТТІГІ»

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК
МЕКЕМЕСІ

РЕСПУБЛИКАНСКОЕ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ

«АГЕНТСТВО РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН ПО РЕГУЛИРОВАНИЮ
И РАЗВИТИЮ ФИНАНСОВОГО РЫНКА»

А15С9Т5, Алматы қ., Көктем-3, 21-үй
тел.: +7 727 2619200, факс: +7 727 2440282
E-mail: info@finreg.kz

А15С9Т5, г. Алматы, Көктем-3, дом 21
тел.: +7 727 2619200, факс: +7 727 2440282
E-mail: info@finreg.kz

29.10.2020г. № 06-2-03/1447

**Депутату Мажилиса Парламента
Республики Казахстан,
Члену Фракции партии «Nur Otan»
Жамалову А.М.**

На Ваш запрос от 30.09.2020г. №ДЗ-148

Уважаемый Аманжан Макаримович!

Агентство Республики Казахстан по регулированию и развитию финансового рынка (далее – Агентство), рассмотрев Ваши предложения по вопросам кредитования населения и необходимости обеспечения граждан доступом к банковским услугам, сообщает следующее.

1) По предложению об **установлении одинаковых правил регулирования банков и субъектов микрофинансовой деятельности** отмечаем, что для формирования на рынке кредитования единого регуляторного поля и единой системы защиты прав потребителей, с 1 января 2020 года в периметр регулирования Агентства включены все юридические лица, предоставляющие займы населению – компании онлайн-кредитования, ломбарды и кредитные товарищества. Предельный срок учетной регистрации действующих субъектов истек 1 сентября 2020 года.

Учетную регистрацию в Агентстве прошли **1 079** организаций (33% от всех небанковских организаций), в т.ч. **650** ломбардов, **202** кредитных товарищества и **227** микрофинансовых организаций.

С момента прохождения учетной регистрации все указанные субъекты обязаны соблюдать пруденциальные нормативы, требования к договорам о предоставлении микрокредита, ограничения предельных ставок вознаграждения, рассчитывать и соблюдать коэффициенты долговой нагрузки заемщиков, а также выполнять иные требования по защите прав потребителей.

Из **2 187** субъектов, не прошедших регистрацию, **1 196** являются бездействующими, **744** уведомили о нежелании продолжения деятельности, **247** не имеют минимальный размер уставного капитала.

В случае продолжения осуществления деятельности по выдаче займов гражданам без учетной регистрации в Агентстве, данные субъекты будут принудительно ликвидированы.

В марте т.г. по поручению Президента Республики Казахстан в отношении субъектов микрокредитования установлены жесткие квалификационные требования, в рамках которых усилены требования к руководящим работникам и участникам ломбардов, кредитных товариществ, ускорена их учетная регистрация, повышены требования к минимальному размеру уставного капитала, к организации деятельности ломбардов, безопасности и технической укрепленности их помещений.

Кроме того, в соответствии с поручением Главы государства с 1 января 2021 года будет введено лицензирование микрофинансовой деятельности. Соответствующие поправки в законодательные акты подписаны Президентом Республики Казахстан 3 июля т.г. Введение лицензирования позволит отнести субъектов микрофинансовой деятельности к финансовым организациям и создать единое законодательное определение финансовых услуг и финансового рынка, с идентичными принципами защиты прав потребителей.

Таким образом, в отношении банков и организаций, осуществляющих микрофинансовую деятельность, будут

установлены единые требования к регулированию и надзору в отношении выдачи займов.

2) Касательно принятия программы восстановления платежеспособности физических лиц сообщаем, что Агентством совместно с участниками финансового рынка и ОЮЛ «Ассоциация финансистов Казахстана» разработаны подходы по реабилитации заемщиков, имеющих негативную кредитную историю.

Алгоритм реабилитации предусматривает присвоение статуса «реабилитирован» **1,4 млн.** гражданам, ранее погасившим проблемные займы. В отношении заемщиков, имеющих займы с просрочкой свыше 90 дней, установлены этапы прохождения реабилитации (подача заявления на реабилитацию, выработка процедур реструктуризации задолженности или рефинансирования займа, заключение соглашения между заемщиком и кредитором, возобновление платежей по займу), по результатам прохождения которых заемщику будет присваиваться статус «реабилитирован». Процедурой реабилитации смогут воспользоваться порядка **600 тыс.** должников.

В целях защиты прав граждан, получивших банковские займы и микрокредиты, Агентством реализованы следующие мероприятия.

1. Для ограничения роста задолженности по просроченным кредитам с 1 января т.г. законодательно банкам и микрофинансовым организациям запрещено начислять неустойку и комиссии по всем потребительским беззалоговым займам и микрокредитам физических лиц после 90 календарных дней просрочки.

2. Для ограничения роста долговой нагрузки по займам Агентством введен запрет на выдачу займов гражданам с доходом ниже прожиточного минимума, в т.ч. получателям адресной социальной помощи, а также займов, ежемесячные платежи по которым превышают **50%** ежемесячного дохода заемщика.

3. Для ограничения банков в выдаче потребительских беззалоговых кредитов с повышенными кредитными рисками в рамках пруденциальных требований повышены нормативы к достаточности собственного капитала банков по потребительским кредитам в виде двукратного увеличения нормативов резервирования капитала со 150% до 300%.

В целях поддержки заемщиков, испытывающих затруднения в погашении займов, и совершенствования механизмов урегулирования проблемной задолженности, Агентством разработан дополнительный блок поправок в законодательные акты. Предусматривается введение обязательной процедуры рассмотрения банками обращений заемщиков на реструктуризацию займа, расширение перечня условий реструктуризации и реабилитации должников, прощение непогашенной задолженности по ипотечному жилищному займу в случае реализации залога.

Кроме того, предусматривается введение запрета на начисление вознаграждений на сумму капитализированного просроченного вознаграждения, в т.ч. при выдаче нового займа.

Блок поправок находится на рассмотрении в Администрации Президента Республики Казахстан, планируется его включение в проект Закона Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам регулирования микрофинансовой и коллекторской деятельности в Республике Казахстан», инициированный депутатами Мажилиса Парламента Республики Казахстан.

Председатель

М. Абылкасымова

Исп.: А. Абилмажинова, тел.: 8 (727) 237 12 73